

Νέοι Φάκελοι
9/6/2009 - 10:12:57 μμ

Οι αποζημιώσεις μιας άγριας σφαγής

«Το μάθατε τι έγινε στις 10 Ιουνίου το Δίστομο κατάντησε σωστό νεκροταφείο, οι Γερμανοί μας σφάξανε, σκοτώσανε τον κόσμο ακούς μανούλες να πονούν, να κλαίνε για τα παιδιά τους, βλέπεις τις χήρες να θρηνούν να κλαίνε για τους άντρες...»

Νίτσα Σφουντούρη - επιζήσασα σφαγής
- οι αδελφούλες μου ήταν 6 χρονών η μια και 3 η άλλη...

Φρόσω Περγαντά - επιζήσασα σφαγής
- το αίμα στην πλατεία κάτω, πάταγες κάτω και πάταγες αίμα...

Μαρία Παπαϊωάννου - επιζήσασα σφαγής
- μάνα και πατέρα μετά τα τέσσερα δεν έχω πει...

Τάκης Σφουντούρης - επιζών σφαγής
- όλο το Δίστομο ήταν στα μαύρα, και οι άνθρωποι που δεν είχαν χάσει δικούς τους ανθρώπους και εκείνοι πενθούσαν...

Μαρία Παπαϊωάννου - επιζήσασα σφαγής
-κάθε χρόνο στις 10 Ιουνίου εγώ έχω φοβίες, έχω την εντύπωση ότι με κυνηγάνε οι Γερμανοί...

Είναι 10 Ιουνίου 1944 και πριν από 4 μόλις μέρες έγινε η μεγάλη απόβαση των συμμαχικών δυνάμεων στη Νορμανδία, που σηματοδοτεί την αρχή της ήττας των ναζιστικών στρατευμάτων σε όλη την Ευρώπη.

Η Ελλάδα, βρίσκεται υπό Γερμανική κατοχή από το 1941.

Το ίδιο πρωινό ξεκινάει μια διμοιρία Γερμανών από τη Λιβαδειά, υπό τον Φριτς Λάουτενμπαχ, με σκοπό να εντοπίσουν και να εξοντώσουν αντάρτικες ομάδες. Το μόνο που καταφέρνουν όμως, είναι να εκτελέσουν 6 αγρότες και να πιάσουν αιχμάλωτους άλλους 12.

Την ίδια ώρα ο πατέρας του Πάνου Ασημάκη, επιλοχίας του ΕΛΑΣ. στρατοπεδεύσει με το λόχο του μερικά χιλιόμετρα έξω από το Δίστομο, για να γίνουν εργασίες καθαριότητας...

Πάνος Ασημάκης - γιος αντάρτη
Πριν καλά καλά προλάβουν να ξεκινήσουν τις εργασίες οι αντάρτες, να βγάλουνε αρβύλα, ρούχα, να πλύνουν για να τα βράσουν για τις ψείρες, να μπαλώσουν άρβυλα κλπ. έρχεται ο σύνδεσμος από το παρατηρητήριο τρέχοντας και αναφέρει στο λοχαγό, ότι στο Δίστομο κατευθύνονται μια φάλαγγα γερμανικά αυτοκίνητα

Μέσα στο Δίστομο η κυρία Φρόσω Περγαντά, έχοντας κοντά της τον μόλις 50 ημερών γιο της, ετοιμάζεται να ζυμώσει...

Φρόσω Περγαντά - επιζήσασα σφαγής
Μια στιγμή ακούω μια κυρία, ...και με φωνάζει: «...«έλα κάτω στα αλώνια, ..., έχουν πιάσει τον άντρα σου» Τους είχαν σε ένα ψηλό αυτοκίνητο, δεμένους πίσω τα χέρια, κι εδώ τα χείλια τους

είχαν αφρίσει από τη δίψα. Λέει ο Γιώργης «Φρόσω να πας να φέρεις το παιδί να το δω τελευταία φορά. Θα με σκοτώσουνε». Πήγα, έφερα το παιδί το σήκωνα για να το φιλήσει, πού να το σηκώσω, ήταν ψηλό το αυτοκίνητο. Το φίλησε λίγο εδώ, έσκυψε έτσι τα χέρια, και το φίλησε λίγο εδώ πάνω στην κορυφή του.

Οι Γερμανοί δεν συναντούν φυσικά αντάρτες ούτε μέσα στο Δίστομο, και συνεχίζουν προς το Στείρι. Εκεί τους έχουν στήσει ενέδρα οι αντάρτες.

Πάνος Ασημάκης - γιος αντάρτη

Όταν λοιπόν η φάλαγγα φτάνει μπροστά στο χώρο της ενέδρας, ο πολυβολητής από το νεροφάγωμα εδώ ρίχνει μια ριπή πάνω στο πρώτο αυτοκίνητο, σκοτώνει τον οδηγό και τον συνοδηγό, ακινητοποιεί τη φάλαγγα και αυτομάτως εκείνη τη στιγμή και όλος ο λόχος με τα 2 πολυβόλα που διέθετε και όλα τα όπλα ατομικά αυτόματα κλπ. χτυπάει τη γερμανική φάλαγγα.

Οι Γερμανοί βλέποντας νεκρούς και τραυματισμένους τους συμπολεμιστές τους, εξαγριωμένοι επιστρέφουν στο Δίστομο. Πρώτα εκτελούν τους 12 ομήρους που είχαν πιάσει το πρωί. Σκοτώνουν όποιον βρουν μπροστά τους. Βάζουν φωτιά στα σπίτια του χωριού... Ο κύριος Τάκης Σφουντούρης 6 ετών τότε και η αδελφή του Μαρία μόλις 4, βρίσκονται στο σπίτι της θείας τους όταν παρακολουθούν από το παράθυρο την εκτέλεση των 12 ομήρων...

Τάκης Σφουντούρης - επιζών σφαγής

μόλις η θεία μου είδε τα πολυβόλα που είχαν εκεί 'πω πω' λέει, 'πάνε να τους εκτελέσουν' Κάποιος από τους ομήρους είδε τα πολυβόλα και αντιστάθηκε εναντίον των Γερμανών. Μετά από λίγη ώρα βλέπουμε στο απέναντι σπίτι που ήταν πάλι συγγενείς μου, μπαίνοντας οι Γερμανοί ο παππούς μου καθόταν στην σκάλα με σκοπό κάποια κίνηση να κάνει. Βλέποντας ότι σκοτώνουν την κόρη του και την γυναίκα του επιτέθηκε εναντίον των Γερμανών, έτσι έκανε μια κίνηση κατά των Γερμανών, τον οποίο τον εκτέλεσαν και αυτόν.

Μερικά μέτρα παρακάτω, στο σπίτι της κυρίας Παγούλας, ακούνε πυροβολισμούς και ουρλιαχτά. Ξαφνικά πλησιάζει ένας Γερμανός και τους κάνει νόημα να κατέβουν στο κατώι.

Παγούλα Σκούτα - επιζήσασα σφαγής

Κάθεται στην πόρτα αφού μπήκαμε και εμείς μέσα ζιζιζιζιζιζι όσους πήρε ο χάρος, που λέει η ιστορία. Πέφτει πρώτα ο πατέρας μου, φώναζε 'ωχ παιδιά μου βοήθεια', ποιος να τον σώσει, ήταν έτσι ανάσκελα, και ρίχνει τον πατέρα μου κάτω και η ριπή παίρνει και το κάραφλο εδώ, όλο της νύφης μου, και φεύγει, τα μυαλά της πήγαν στον τοίχο, και πήρε και το παιδί της τον Γιάννη, 8 χρονών εκείνο ήταν. Εκείνο βογκούσε, η μάνα του αφού της πήρε το κεφάλι τι ήθελες, να ζει; Η Μαρία του Φιλλίπου, αυτή ήταν έγκυος, δεν καταλάβαινα και εγώ, αυτή ήταν νεκρή αλλά πηδούσε η κοιλιά της, ήταν έγκυος φαίνεται ήταν ζωντανό το μωρό.

Ο Γερμανός φεύγοντας ανοίγει τις κάνουλες των βαρελιών με το κρασί, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί μια τρομακτική εικόνα

Παγούλα Σκούτα - επιζήσασα σφαγής

30 φορτώματα κρασί, αίμα και γίνεται μια κρέμα, πάγωσε, μια λίμνη μέσα στο κατώι και να μη μπορείς στεριωθείς πουθενά. Εγώ φορούσα είχε πεθάνει η μάνα μου 2 χρόνια πιο μπροστά και φορούσα μια μαύρη ρόμπα, ήταν κατακόκκινη από το αίμα και έκανα έτσι να πέφτουν οι κρέμες σαν κουρκούτι επάνω μου.

Η κυρία Παγούλα κάνει την πεθαμένη κρατώντας την αναπνοή της...

Παγούλα Σκούτα - επιζήσασα σφαγής

Όσο μπορέσαμε ο καθένας. Εγώ θυμάμαι και καμιά φορά κάνω έτσι (κάνει ότι κρατάει την αναπνοή της) βαστάω την αναπνοή μου και παίρνω με την μύτη ανάσες αλλά ούτε να κουνηθείς μπορούσες ούτε τίποτα.

Στην άλλη πλευρά του χωριού η κυρία Νίτσα Σφουντούρη, 12 χρονών τότε, βρίσκεται στο σπίτι της με τους γονείς και τις 2 μικρότερες αδελφές της, 6 και 3 χρονών, όταν ακούνε τους πυροβολισμούς από έξω...

Νίτσα Σφουντούρη - επιζήσασα σφαγής

Βλέπω έναν Γερμανό εδώ από έξω ήταν, να πυροβολεί στον αέρα με το πιστόλι. 'Μπαμπά έρχεται πάνω' λέω 'στο σπίτι μας'. Όσπου να το καλοπώ είχε ανοίξει την πόρτα εκείνος Ο πατέρας μου προσπάθησε να του πει κάτι, ποιος ξέρει, τι να μου πει, τι να του πει. Ρίχτηκε πάνω του σαν θηρίο, σαν θηρίο ανήμερο. Να κλαίνε οι αδερφούλες μου οι μικρές, εγώ δεν έκλαιγα, εγώ είχα σχεδόν τρελαθεί δεν ήμουν καθόλου με τα καλά μου. Μέσα στην τρέλα μου και στην αλλοφροσύνη μου, σκαρφαλώνω μέσα στον νεροχύτη και λέω 'μπαμπά να πηδήσω από το παράθυρο', το είχα ανοίξει, 'όχι' μου λέει, αυτό δεν ξανάκουσα από το στόμα του τίποτα. Με το όχι ανοίγω το παράθυρο, μία δίνω και πηδάω γιατί ήταν ψηλά το παράθυρο, ήταν δυο μέτρα, παραπάνω, ούτε το σκεφτόμουνα τι έκανα.

Η κυρία Νίτσα καταφέρνει να φτάσει στο σπίτι των γειτόνων, αλλά ούτε εδώ μένει απαρατήρητη...

Νίτσα Σφουντούρη - επιζήσασα σφαγής

Όπως ήμαστε εκεί κλεισμένοι έρχονται και εκεί οι φίλοι μας οι Γερμανοί, με το πιστόλι ο ένας στην πόρτα μας σημάδευε και ο άλλος κλότσαγε ότι έβρισκε μπροστά του, σε κάθε κλοτσιά η καρδιά μου να σπάσει να φύγει. Αλλά μας έκλεισε όμως την πόρτα αυτός που μας σημάδευε με το πιστόλι του. Μας είπε να προσέχουμε να μην βγούμε έξω, μας έδωσε να καταλάβουμε ότι έξω σκοτώνουν, μην βγείτε και ήταν κλειστά.

Μετά από αρκετές ώρες οι πυροβολισμοί σταματούν, και επικρατεί κυριολεκτικά νεκρική σιγή... Τα αδέλφια Σφουντούρη τολμούν να αφήσουν την κρυψώνα τους και να ψάξουν για τους γονείς τους.

Τάκης Σφουντούρης - επιζών σφαγής

Σας μιλάω ειλικρινώς δεν ακουγότανε τίποτα, δεν κουνιότανε τίποτα ψυχή, από τις πολλές σφαίρες και τα πουλιά ακόμα είχαν εξαφανιστεί.

Μαρία Παπαϊωάννου - επιζήσασα σφαγής

Στο δρόμο που πηγαίναμε χέρι χέρι με τον Τάκη, ένα παιδί έξι χρονών και ένα τεσσάρων χρονών, δεν είχαν σταματήσει ούτε τα δάκρυα από τα μάτια αλλά ούτε το κλάμα, οι φωνές από το στόμα μας, φωνάζαμε και κλαίγαμε.

Όταν φτάνουν τα μικρά παιδιά στο σπίτι αντικρίζουν ένα θέμα που μέχρι σήμερα στοιχειώνει τα όνειρά τους

Μαρία Παπαϊωάννου - επιζήσασα σφαγής

Ανεβήκαμε εμείς επάνω, μπήκαμε στο χωλ, στο χειμωνιάτικο, είδαμε τον πατέρα μας στο κρεβάτι ξαπλωμένος και η μάνα μας ήταν δίπλα στο τζάκι, όπως είχε μέσα το δωμάτιο, και στα πόδια της ήταν το μικρό σκοτωμένο και αρχίσαμε και φωνάζαμε, μπροστά ο Τάκης πίσω εγώ, 'μαμά, μπαμπά, Νίκο, μαμά, μπαμπά, Νίκο', δεν μας απαντάγανε, αρχίσαμε να φωνάζουμε και όπως ήταν κάτω ο μικρός σκοτωμένος, αυτό το είχαν ανοίξει στην κοιλιά με ξιφολόγη φαίνεται το παιδί και το αγκάλιασε και όλα τα σωθικά του βγήκαν επάνω και κυλιστήκαν κάτω στο πάτωμα. Η μάνα μας όπως ήταν ακουμπισμένη στο τζάκι εκείνη την στιγμή όπως την ακουμπήσαμε εμείς έπεσε και αυτή κάτω, κάθισε έτσι, σύρθηκε κάτω σαν να κάθισε.

Η κυρία Παγούλα ψάχνει απελπισμένη την 8χρονη αδελφή της Λουκία. Την βρίσκει λίγα μέτρα πιο κάτω από το σπίτι...

Παγούλα Σκούτα - επιζήσασα σφαγής

Και τι να δω, την αδερφούλα μου... ήταν ξαπλωμένο έτσι, μπροστά σε ένα πηγαδάκι που ήταν και μια τρύπα είχε από κάτω στο μάτι. Τώρα ποιο μέρος ήταν δεν θυμάμαι, μια μαύρη τρύπα...

Τα θύματα φτάνουν στο σύνολό τους τα 218. Ανάμεσά τους ακόμα και αβάπτιστα βρέφη...

Μετά από τη σφαγή, οι εναπομείναντες κάτοικοι του Διστόμου εγκαταλείπουν το χωριό και περνούν τη νύχτα σε σπηλιές και χωράφια της γύρω περιοχής. Τις επόμενες μέρες οι συγγενείς θάβουν όπως όπως τους νεκρούς τους, ακόμα και στις αυλές των σπιτιών τους.

Μαρία Παπαϊωάννου - επιζήσασα σφαγής

Μετά την άλλη την μέρα που αρχίσαν και θάβανε τους νεκρούς, δεν ξέρω αν έχετε ιδέα που λύνεται ο αφαλός που λένε, της γιαγιάς μου από τα κλάματα, από τις φωνές λύθηκε ο αφαλός της, και έτρεμε δεν μπορούσε να σταθεί καθόλου και έβγαλε το μαντήλι από το κεφάλι, έδεσε την κοιλιά της και έχωσε τα παιδιά της, σε ένα τάφο έχωσε την κόρη της, τον γαμπρό της και το παιδί, τον έβαλε τον αδερφό μου, το θυμάμαι, σαν να είναι τώρα δα. Φέρετρα και τέτοια δεν υπήρχαν, σανίδες βάλανε για κάσες μέσα στην μέση, και πιο δίπλα στον άλλο τον τάφο έχωσε την αδερφή της, τον πατέρα της και την αδερφή της πάλι από εκεί πέρα.

Η σφαγή έχει αφήσει ανεξίτηλα ίχνη στο χωριό...

Φρόσω Περγαντά - επιζήσασα σφαγής

Βρώμα και δυσωδία το χωριό. Το αίμα στην πλατεία κάτω ήταν πλημμυρισμένο. Πάταγες κάτω και πάταγες αίμα.

Τελικά η βοήθεια στο Δίστομο φτάνει από ανέλπιστη πηγή...

Στην Αθήνα ο Σουηδός καθηγητής Στούρε Λινέ, μέλος του Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού, βρίσκεται στη δεξίωση του γάμου του, όταν φτάνει ένα απελπισμένο τηλεγράφημα από το Δίστομο, ζητώντας άμεσα βοήθεια. Χωρίς δεύτερη σκέψη παίρνει τη γυναίκα του και ξεκινούν αμέσως. Συναντήσαμε τον 90χρονο σήμερα Λινέ στο σπίτι του στη Στοκχόλμη, ο οποίος διηγείται για πρώτη φορά τη συγκλονιστική του ιστορία στην ελληνική τηλεόραση.

Στούρε Λινέ – μέλος Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού

ήμουνα υπεύθυνος όσον αφορά τον Ερυθρό Σταυρό για αυτή την περιφέρεια και κοιταχτήκαμε η Κλειώ και εγώ και είπαμε εμείς φεύγουμε αμέσως μόλις έχουμε μαζέψει μερικά φορτηγά και ρούχα και φάρμακα και τέτοια για κάθε ενδεχόμενο και φύγαμε μέσα στην νύχτα.

Ο Λινέ και η μόλις λίγων ωρών σύζυγός του, οδηγούν όλη τη νύχτα για να φτάσουν στο Δίστομο. Όταν φτάνουν στο χωριό η εικόνα που βλέπουν θυμίζει σκηνές της Αποκάλυψης.

Στούρε Λινέ – μέλος Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού

Τα σώματά τους τα είχαν καρφώσει απάνω στα δέντρα, είχαν βγάλει τα μάτια τους, το στήθος των γυναικών. Στα σεξουαλικά όργανα των γυναικών και των κοριτσιών είχαν βάλει χόμα, πέτρες, σπασμένα ποτήρια, είχαν ανοίξει τα σώματά τους και είχαν βγάλει τα έντερα. Στους άντρες επίσης είχαν κόψει τα σεξουαλικά όργανα και τα έβαλαν στο στόμα τους. Αυτό είναι...

Το Δίστομο βυθίζεται στο πένθος και ντύνεται στα μαύρα για πολλά χρόνια. Δεν υπάρχει οικογένεια στο χωριό που να μην έχει θρηγήσει θύμα πρώτου βαθμού.

Μαρία Παπαϊωάννου - επιζήσασα σφαγής

Τα σεντόνια μαύρα, τα τζακόπανα, δεν ξέρω το πανί που βάζουν στο τζάκι μαύρο, οι κουρτίνες μαύρες, στην πιατοθήκη κάτι πανιά που βάζανε γιατί δεν ήταν τα ντουλάπια τότε και όλα αυτά μαύρα, ήταν το σπίτι όλο με μαυρίλα, όλο μια μαυρίλα ήταν.

Αυτή τη μαυρίλα θυμάται και ο σημερινός Δήμαρχος Διστόμου, Θανάσης Πανουργιάς που γεννήθηκε ένα χρόνο μετά τη σφαγή.

Θανάσης Πανουργιάς - δήμαρχος Διστόμου

Θα σας πω χαρακτηριστικά επειδή έφυγα από το Δίστομο 12 ετών για να πάω στην Λειβαδιά στο γυμνάσιο γιατί εκείνη την εποχή, 1957, δεν υπήρχε γυμνάσιο στο Δίστομο. Όταν έφυγα λοιπόν από το Δίστομο είχα την εντύπωση ότι οι γυναίκες φορούσαν μόνο μαύρα, δεν υπήρχε άλλο φόρεμα στις γυναίκες άλλου χρώματος.

Το Δίστομο γίνεται παράδειγμα στο διεθνή και εγχώριο τύπο για τη θηριωδία των ναζιστικών στρατευμάτων που άφησε πίσω της δεκάδες ορφανά. Κάποια από αυτά μένουν σε συγγενείς τους στο Δίστομο, αλλά τα περισσότερα τίθενται υπό την προστασία του Ερυθρού Σταυρού και τα στέλνουν στην Αθήνα και το εξωτερικό.

Το μεγάλο ερώτημα είναι, γιατί φέρθηκαν οι Γερμανοί στρατιώτες με τέτοια βαρβαρότητα...

Οι Νέοι Φάκελοι ταξίδεψαν μέχρι τη Γερμανία και μίλησαν με τον ιστορικό Ντήτερ Μπέγκεμαν, ο οποίος έχει ψάξει τα γερμανικά αρχεία όσο κανείς άλλος και αποκαλύπτει άγνωστα στοιχεία για τη συγκεκριμένη μεραρχία.

Ντήτερ Μπέγκεμαν – ιστορικός

Το 1943 είχαν φτάσει σε ένα σημείο που ήταν αδύνατον να πολεμήσουν άλλο, και για αυτό η στρατιωτική διοίκηση τους απέσυρε από το ανατολικό μέτωπο. Για να καλυφθούν οι θέσεις των πεσόντων, γέμισαν τα κενά με νεαρούς γερμανικής καταγωγής από τη Γιουγκοσλαβία και τη Ρουμανία που δεν είχαν απολύτως καμία εμπειρία. Από τη μια είχαμε λοιπόν τους 40ρηδες βετεράνους των ΕΣΕΣ, που είχαν περάσει από χίλια κύματα, και από την άλλη άπειρα 17χρονα, 18χρονα παιδιά. Εκτός αυτού έρεε άφθονο το αλκοόλ και έπιναν μέχρι τελικής πτώσεως. Προσωπικά θεωρώ ότι αυτά τα παιδιά δεν ευθύνονται για τη σφαγή, γιατί δεν είχαν καμία αρμοδιότητα. Έκαναν ότι τους πουν τα ανώτερα τους μέλη των ΕΣΕΣ.

Ο Μπέγκεμαν, σε αντίθεση με το επίσημο γερμανικό κράτος, κατάφερε μέσα στα 25 χρόνια της έρευνάς του να εντοπίσει και να μιλήσει με πολλά μέλη της συγκεκριμένης μεραρχίας, αλλά και με στρατιώτες που ήταν παρόντες στη σφαγή του Διστόμου. Αν και στην αρχή τον αντιμετώπιζαν με δυσπιστία θεωρώντας ότι είναι πράκτορας των Ισραηλινών, ή των εισαγγελικών αρχών, στη συνέχεια τον εμπιστεύτηκαν και του έδωσαν πολλές σημαντικές πληροφορίες.

Ντήτερ Μπέγκεμαν – ιστορικός

Καταρχάς δεν θα είχε γίνει ποτέ θέμα για τη γερμανική στρατιωτική διοίκηση η σφαγή στο Δίστομο, αν δεν είχε λάβει ένα απελπισμένο τηλεγράφημα από το νομάρχη Βοιωτίας τότε, που μιλούσε για ανείπωτη καταστροφή, και ζητούσε άμεσα βοήθεια. Αναγκάστηκαν λοιπόν να ζητήσουν εξηγήσεις από τα μέλη της μεραρχίας.

Έγιναν 2 αναφορές. Μέχρι το σημείο που τους έστησαν ενέδρα οι αντάρτες, οι αναφορές ταυτίζονται. Υπάρχει όμως διχογνωμία σχετικά με τη σφαγή.

Ντήτερ Μπέγκεμαν – ιστορικός

Το σκάνδαλο είναι, ότι όταν άνοιξε ο Φάκελος για το Δίστομο τη δεκαετία του 70 από την εισαγγελία Μονάχου, ο εισαγγελέας έκανε κάτι που αποτελεί ντροπή για τη Γερμανική δικαιοσύνη. Ισχυρίστηκε ότι επειδή είχε διεξαχθεί έρευνα για την υπόθεση το 1944, το θέμα έχει κλείσει. Με λίγα λόγια αν ο Λάουτενμπαχ και άλλοι δολοφόνοι του Διστόμου είχαν επιζήσει τον πόλεμο, κανείς δεν θα τους απήγγελε κατηγορίες.

Στα χέρια των Νέων Φακέλων, έχει πέσει ένα συγκλονιστικό ηχητικό ντοκουμέντο μιας συνομιλίας του Μπέγκεμαν με τον Γκέοργκ Κωχ λίγο πριν πεθάνει.

Γκέοργκ Κωχ – Γερμανός στρατιώτης

Μετά οι στρατιώτες πήραν θέσεις μάχης. Έβαζαν φωτιά στα σπίτια και σκότωναν όποιον πολίτη έβρισκαν μπροστά τους. Ήταν τρομερό. Μια εικόνα δεν μου φεύγει από το μυαλό. Ήταν μια γυναίκα με ένα μωρό στην αγκαλιά, που προφανώς εκλιπαρούσε για τη ζωή της, αλλά παρόλα αυτά την εκτέλεσαν. Και το μωρό της. Αυτήν την εικόνα δεν μπορώ να την ξεχάσω μέχρι σήμερα.

Η μεραρχία, προσπαθώντας να δικαιολογήσει τα αδικαιολόγητα, έχει καταγράψει την ιστορία της σε 3 βιβλία.

Ντήτερ Μπέγκεμαν – ιστορικός

Το Δίστομο δεν εμφανίζεται πουθενά σε αυτά τα βιβλία. Γίνεται μόνο μια μικρή αναφορά για άσχετο λόγο. Ξέρω με βεβαιότητα, ότι ενώ ο συγγραφέας είχε στα χέρια του όλα τα πραγματικά στοιχεία, επίτηδες έγραψε λανθασμένες πληροφορίες. Γιατί τότε τη δεκαετία του 70, όλα τα μέλη της μεραρχίας ήθελαν να έχουν δικαιολογία για να ξεφύγουν από τη γερμανική δικαιοσύνη.

Αρετή Μαγκοπούλου - δημοσιογράφος

Έχουν περάσει 65 χρόνια από την μαύρη εκείνη μέρα του Ιουνίου και η σφαγή στο Δίστομο παραμένει ατιμώρητη. Κανείς από τους ιθύνοντες δεν καταδικάστηκε ποτέ, ούτε όμως αποζημιώθηκαν οι επιζώντες ή οι συγγενείς τους παρά το γεγονός ότι το 1997 το πρωτοδικείο Λιβαδειάς επιδίκασε στους συγγενείς των θυμάτων περίπου 25 εκατομμύρια ευρώ. Τα χρήματα αυτά αρνείται να τα καταβάλει η γερμανική κυβέρνηση μέχρι σήμερα παρότι η ελληνική πλευρά έχει δικαιωθεί τόσο στον Ελληνικό Άρειο Πάγο όσο και στα Ιταλικά δικαστήρια.

Στο Βερολίνο συναντήσαμε τον Γενς Πλέτνερ, εκπρόσωπο τύπου του γερμανικού Υπουργείου εξωτερικών, και ζητήσαμε να μας εξηγήσει για ποιο λόγο δεν έχουν δοθεί ακόμα οι αποζημιώσεις στους Διστομίτες.

Γενς Πλέτνερ - εκπρόσωπος Υπ.Εξ. Γερμανίας

Σύμφωνα με τους νόμους της Ελλάδας και την απόφαση της Ελληνικής κυβέρνησης, οι αποφάσεις του Αρείου Πάγου δεν μπορούν να εκτελεστούν, βάση του προνομίου της ετεροδικίας, κάτι που θεωρούμε απολύτως δίκαιο.

Ετεροδικία σημαίνει στην προκειμένη περίπτωση, ότι Η Γερμανία δεν μπορεί να δικαστεί για υπόθεση που αφορά το ναζιστικό παρελθόν της, σε άλλη χώρα εκτός από τη Γερμανία.

Η Κέλλυ Σταμούλη είναι κόρη του Ιωάννη Σταμούλη, που ξεκίνησε το 1995 τον δικαστικό αγώνα εναντίον του Γερμανικού Κράτους, ζητώντας ατομικές αποζημιώσεις για τους κατοίκους του Διστόμου.

Αρετή Μαγκοπούλου - δημοσιογράφος

Μέχρι σήμερα οι Γερμανοί προφασίζονται το προνόμιο της ετεροδικίας, γιατί δεν μπορεί να ισχύσει κάτι τέτοιο στην περίπτωση του Διστόμου...

Κέλλυ Σταμούλη – δικηγόρος

Καταρχάς σε ανύποπτο χρόνο, πριν κινηθεί όλο αυτό το εθνικό ζήτημα των αποζημιώσεων, ένας ιδιώτης Έλληνας είχε προσφύγει στα δικαστήρια της Γερμανίας και εκεί ανύποπτος τότε ο Γερμανός δικαστής είχε πει δεν έχω εγώ αρμοδιότητα, πήγαινε στην Ελλάδα. Συνεπώς τώρα είναι λίγο οξύμωρο η Γερμανία να μας λέει ότι έχει ετεροδικία, όταν ήδη κάποιος δικαστής της έχει πει ότι δεν έχει. Δεύτερον και στη δίκη της Νυρεμβέργης κρίθηκε ότι τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, στα εγκλήματα αυτά δεν υπάρχει το προνόμιο της ετεροδικίας. Και το τελευταίο και κυριότερο η απόφαση του Άρειου Πάγου, που δεν επιδέχεται πλέον καμίας αμφισβήτησης και λέει ότι η Γερμανία πρέπει να δικαστεί εδώ. Τελεία και παύλα.

Αρετή Μαγκοπούλου - δημοσιογράφος

Ένα άλλο επιχείρημα της Γερμανίας είναι ότι έχει ήδη δώσει αποζημιώσεις το 1961...

Κέλλυ Σταμούλη – δικηγόρος

Κοιτάξτε, ότι και να λέει τώρα ο οποιοσδήποτε οφειλέτης καλώς το λέει, θέλει να υπερασπιστεί τη θέση του και να μην πληρώσει, πλην όμως όλη γνωρίζουμε ότι αυτό δεν ισχύει, δεν είχε καν εξοφλήσει ούτε το κατοχικό δάνειο.

Έχουν περάσει σχεδόν 15 χρόνια από την αρχή του δικαστικού αγώνα, αλλά η Κέλλυ Σταμούλη δεν ρίχνει τις ευθύνες μόνο στη Γερμανική Κυβέρνηση για την ολιγωρία αυτή. Το θέμα θα μπορούσε να έχει λήξει εδώ και πολύ καιρό αν υπήρχε άδεια του Υπουργού Δικαιοσύνης για να εκποιηθούν τα γερμανικά περιουσιακά στοιχεία στην Ελλάδα. Γιατί σύμφωνα με Διάταξη της εποχής του Ιωάννη Μεταξά, αν οφειλέτης είναι ξένο κράτος απαιτείται η άδεια του Υπουργού Δικαιοσύνης.

Κέλλυ Σταμούλη – δικηγόρος

Παρόλα αυτά κανένας υπουργός δικαιοσύνης δεν έδωσε αυτήν την άδεια, ουσιαστικά λέει στους Διστομίτες «εντάξει, έχετε αυτήν την απόφαση, να την κάνετε κορνίζα, εμένα δεν με ενδιαφέρει εγώ δεν δίνω την άδεια για να πάρετε τα χρήματα επικαλούμενοι προφανώς τις διπλωματικές σχέσεις με τη Γερμανία. Βεβαίως δεν αντιλαμβάνομαι γιατί οι διπλωματικές σχέσεις επιβάλουν να σκύβεις το κεφάλι.

Τα εμπόδια όμως δεν σταματούν εδώ. Ενώ ο Άρειος Πάγος έχει δικαιώσει τους Διστομίτες, μια νέα απόφαση του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου, μετά από Κυβερνητική παρέμβαση, αλλάζει τα δεδομένα και επηρεάζει τις διεκδικήσεις των υπολοίπων μαρτυρικών χωριών.

Κέλλυ Σταμούλη – δικηγόρος

Δηλαδή: «Εσύ φίλε από τα Καλάβρυτα που οι πρόγονοί σου είχαν υποστεί τα φρικιαστικά εγκλήματα των Γερμανών, τρέχα στη Γερμανία και βρες το δίκιο σου, οι Έλληνες Δικαστές δεν είναι οι αρμόδιοι». Αυτό ουσιαστικά είπε η απόφαση του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου σε αντίθεση με την ολομέλεια του Άρειου Πάγου που είχε κρίνει διαφορετικά και είχε πει ότι η Γερμανία δεν έχει αυτό το δικαίωμα και πρέπει να δικαστεί εδώ.

Ο Σταμούλης βλέποντας το αδιέξοδο, προσφεύγει στα δικαστήρια της Ιταλίας, προκειμένου να εκτελεστεί εκεί η απόφαση του Άρειου Πάγου, και δικαιώνεται.

Θανάσης Πανουργιάς - δήμαρχος Διστόμου

Ενώ η ελληνική δικαιοσύνη στάθηκε στο ύψος της, δυστυχώς η ελληνική πολιτεία δεν στάθηκε στο αντίστοιχο ύψος. Και είναι κόλαφος, η απόφαση της Φλωρεντίας είναι κόλαφος για την ελληνική πολιτεία.

Αυτό προκαλεί το μένος της Γερμανικής κυβέρνησης η οποία προσφεύγει στο Διεθνές δικαστήριο της Χάγης εναντίον της Ιταλίας. Στη Χάγη θέλει να ενδυναμώσει τη θέση της περί ετεροδικίας για μελλοντικές υποθέσεις.

Όποια και να είναι η απόφαση του δικαστηρίου πάντως, δεν θα έχει καμία επίπτωση στο θέμα του Διστόμου.

Παρόλα αυτά ο εκπρόσωπος του Γερμανικού Υπουργείου Εξωτερικών δε δίνει καμία συγκεκριμένη απάντηση για το πότε θα δοθούν τελικά οι αποζημιώσεις. Μάλιστα απαντά ενοχλημένος σε ερώτηση, σχετικά με το αν η Γερμανική Κυβέρνηση χρησιμοποιεί την πολιτική της δύναμη για να μην αναγκαστεί να καταβάλλει αυτά τα χρήματα.

Γενς Πλέτνερ - εκπρόσωπος Υπ.Εξ. Γερμανίας

Θεωρώ το επιχείρημα ότι η Γερμανία χρησιμοποιεί τη δύναμή της άδικο και λανθασμένο. Αν είμαστε όντως τόσο ισχυροί όσο μας θεωρείτε, ώστε να μπορούμε να ξεπερνάμε κάθε εμπόδιο με τη δύναμή μας, τότε δεν θα πηγαίναμε στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης για να βρούμε το δίκιο μας. Κατανοώ την απόγνωση και τον πόνο των συγγενών, καθώς και ότι μπορεί εκείνοι να μην μας κατανοούν. Όμως είμαι πεπεισμένος ότι αυτό που κάνουμε είναι ηθικά σωστό, και πρέπει οπωσδήποτε να βρούμε ένα δρόμο που θα μας επιτρέψει να πορευθούμε ειρηνικά.

Αρετή Μαγκοπούλου - δημοσιογράφος

Για τα υπόλοιπα μαρτυρικά χωριά έχει λήξει η υπόθεση;

Κέλλυ Σταμούλη – δικηγόρος

Δεν έχει λήξει ακριβώς, να δούμε τι συνέχεια έχει με το Δίστομο, και σίγουρα θα υπάρχει κάποια νομική λύση και για τα υπόλοιπα χωριά της Ελλάδος.

Στο Δίστομο μετά από όλα αυτά τα χρόνια, τα θύματα της σφαγής και οι συγγενείς τους έχουν εγκαταλείψει την ελπίδα ότι θα αποζημιωθούν, παρόλο που τα νέα από τις δικαστικές αίθουσες είναι καλά.

Παγούλα Σκούτα - επιζήσασα σφαγής

Αυτό είναι κοροϊδία, για μένα. Εγώ όπως δεν έχω κανέναν, είπα και να τα δώσουν δεν τα θέλω, θα τους τα χαρίσω πίσω. Αλλά μακάρι να τα δώσουν, δεν τα δίνουν, μας κοροϊδεύουν, θα δώσουν τώρα στα 70 χρόνια;

Φρόσω Περγαντά - επιζήσασα σφαγής

Δεν πουλιέται ο άνθρωπος. Δε με ικανοποιούν τα χρήματα. Εμένα καλώς κακώς θα με ικανοποιούσε το παιδί μου να έχει τον πατέρα του.

Τάκης Σφουντούρης - επιζών σφαγής

Πληρώνεται η ορφάνια με τίποτα;

Μαρία Παπαϊωάννου - επιζήσασα σφαγής

Δεν αναπληρώνεται ούτε η μάνα, ούτε ο πατέρας. Όσο αγάπη και να σου δώσει ο άλλος, η μάνα, δεν...

Είτε πάρουν τελικά τις αποζημιώσεις είτε όχι, τα θύματα της σφαγής του Διστόμου δεν ξεχνούν.